ULUSLARARASI
DİN VE MEDENİYET-I SEMPOZYUMU
(Din ve Sağlık)

Tebliğler Kitabı – Cilt II

Editörler
Prof. Dr. Erkan YAR
Arş. Gör. Mesut ŞEN

Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları

Elazığ – 2021

Uluslararası Din ve Medeniyet-I Sempozyumu
(Din ve Sağlık) Tebliğler Kitabı – Cilt II

Editörler
Prof. Dr. Erkan YAR
Arş. Gör. Mesut ŞEN

Dizgi
Arş. Gör. Muhammed DOĞAN

Redaksiyon
Arş. Gör. Dr. Esra GÜLENGÜL

Kapak Tasarımı
İsmail DELEN

Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları No: 2
Birinci Baskı, Aralık 2021, 175 Adet

Baskı-Cilt
Fırat Üniversitesi Basımevi
Fırat Üniversitesi Rektörlük Kampüsü
23100 Elazığ/Merkez
(0424) 237 00 00 / (Dahili 4494/4495)

ISBN: 978-605-73808-3-8
TAKIM NUMARASI: 978-605-73808-1-4
Sertifika No: 53026

© Bu kitap Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları tarafından yayına hazırlanmış olup tebliğlerin ilmî ve fikrî muhtevası ile dil bakımından sorumluluğu yazarlarına; telif hakları Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları'na aittir.

KUR'AN-I KERİM VE FEN BİLİMLERİNDE ALKOL

Dr. Öğr. Üyesi Faima İSRAFİLOVA
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
faimai@erzincan.edu.tr, Orcid: 0000-0002-5936-3039

Öz

Kur'an-ı Kerim Enfâl suresi 22. ayette, *yeryüzünde yürüyen canlıların arasında Allah katında en kötüsü akıllarını kullanmayanlar* olduğunu haber vermektedir. İnsan aklını kullanarak iyiyi kötüden, faydalıyı zararlıdan, hidayeti delaletten ayırabilmektedir. Nitekim Allah Teâlâ insana ruh vermekle, akıl ve şuur sahibi yaparak onun şanını yüceltmiştir. Aynı zamanda da yeryüzünün halifesi kılarak insana sorumluluk yüklemiştir. İnsan her daim bu sorumluluğunun bilincinde olmalıdır, şehevi arzulardan, her türlü kötülükten uzak durmalı ve kendini korumalıdır. Günümüzde alkol kullanımının insanın beyin yapısında değişikliklere yol açtığı, başta bellek olmak üzere pek çok bilişsel işlevde bozulmaya yol açtığı bilinmektedir. (Agartz I 1999, 358) Çalışmamızda öncelikle alkol ile ilgili Kur'an-ı Kerim ayetlerini ve fen bilimlerinden verilerini aktarmaya çalışacağız. Daha sonra da alkolün insanın bedeninde oluşturan olumlu ve olumsuz etkileri Kur'an-ı Kerim ve bilimsel veriler çerçevesinde açıklamaya çalışacağız.

Anahtar Kelimler: Tefsir, Kur'an, Sağlık, Fen, Alkol.

Giriş

İnsanın gelişimine baktığımızda ilkel, ortaçağ ve endüstri toplumların tam anlamında bir olgunlaşma elde etmek için çaba gösterdiklerini görebiliriz. Diğer bir ifade ile günümüz insanı eskiden beri sürekli yükselen bir yaşam standardına alışkın olarak büyümüştür. Peki, zamanla artan ekonomik şartların içinde insan ne kadar mutlu olabildi diye soracak olursak, günümüzde insanlar arasında artan şiddet, boşanma, intihar ve depresyona girenlerin verilerine göre, ruhsal açıdan pekiyi durumda olduğumuz söylenemez. Bu durumda dine bağlılığın sağlık açısından ne kadar yararlı olduğuna bakmamız gerekmektedir. Çünkü dini itikat zihinsel sağlık kadar fiziksel sağlık üzerinde de etkilidir. Kur'an-ı Kerim'de insanın her türlü tehlikeden kendisini koruması gerektiğinden ve yine birçok ayetinde insan sağlığına yararlı besinlerden söz edilmektedir. Ayrıca Hz. Peygamber (s.a.v), sağlık konusunda insanları şu sözleriyle teşvik etmiştir:

"İman hariç tutulursa, kişiye sağlıktan daha hayırlı bir nimet verilmemiştir." (E. Î. Tirmizî 2009, 106) Son zamanlarda yapılan çalışmalar ise, dini inanç ile vücuttaki bağışıklık sistemi arasında bir bağ olduğunu ortaya koymaktadır. (Stannard 2002, 84) Batı'da dine bağlılık ve alkol ile ilgili yapılan araştırmalarda, dindarlık seviyesi yüksek olan bireylerin dindarlık seviyesi daha az olan bireylere kıyasla daha az alkol kullandıklarını ortaya konulmuştur. (Koenıg 2001/2002, 102) Çalışmamızda, alkolün insan sağlığı üzerindeki etkilerini, Kur'an-ı Kerim ayetleri ve bu alanda yapılan bilimsel araştırmalar doğrultusunda açıklamaya çalışacağız.

1. Kur'an-ı Kerim'de Alkol

Türkçeye Latince kökenli *"ispirto"* sözcüğünden geçmiş alkol; ruh, soluk, yaşamın özü, yürekli, güçlü anlamlarını içeren *"spiriitus"* kelimesinden türemiştir. (Göka ve Ceylan 1998, 1-27, Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi 1986, 398-399, Emiroğlu 2001, 352- 354) Arapçada ise bir şeyin özü, aslı anlamındaki "كحول" *kuhul* kelimesinden türemiştir. Arapçada alkollü içecekler anlamına gelen diğer kelimeler ise şunlardır:

a. "خمر" *hamr örtmek, gizlemek, içki, üzüm suyundan elde edilen sarhoş edici içki, çiğ üzümden elde edilmiş ve köpüğünü atmış içki,* (Cevherî 1990, 650, el-Ferahidî ts., 262, İbn Manzûr ts., 1260, Zebîdî 1987, 211, İbn Âdil 1998, 404) *aklı uyuşturup örterek sağlıklı bir işlev yapmasını engellemek* anlamına gelmektedir. (Ezherî ts., 379, İbn Düreyd 1987, 591, İbn Atiyye ts., 191, İbnü'l-Cevzî 1984, 239, Semîn el Halebî ts., 404) (Ateş 1988, 370)

b. "سُكْر" *seker ateş değmemiş hurma suyu, yiyecek, hurma gibi şeylerden elde edilen içki,* (İbn Manzûr ts., 2047, Taberî 2000, 241, İbn Kesîr 1997, 581, Bikâî ts., 195, Kurtubî 2006, 358) *sarhoş olduğunda kişinin kendisi ile aklı arasına çektiği set* (Suyûtî, ed-Dürrü'l-Mensûr fi't-Tefsir bi'l-Me'sûr, 2003, 69, Hererî 2001, 112) anlamına gelmektedir.

c. "نَبِيذ" *nebiz*ise *ister sarhoş edici olsun ister olmasın üzümden elde edilen içki ve mecazi olarak da hurma, kuru üzüm, buğday, arpa ve baldan elde edilen içecek*, (İbn Manzûr ts., 4322, Zebîdî 1987, 480) *sarhoş olup gözlerin görememesi* (Ezherî ts., 56, İbn Manzûr ts., 2048) anlamına gelmektedir.

İçki hakkında indirilen ilk ayet Nahl suresi 67. ayetidir: " وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ" *"Hurma ağaçlarının meyvelerinden ve üzümlerden hem içki, hem de güzel bir rızık edinirsiniz. Elbette bunda aklını kullanan bir toplum için bir ibret vardır."* Bu ayetin Kur'an'da içkiyi yasaklamasından yaklaşık on yıl önce vahyedildiği gerçeği göz ardı

etmemek gerekir. Her ne kadar ayette geçen "سَكَرًا" kelimesi *rızkı hasen* (yararlı/sağlıklı besin) ifadesi ile çelişiyor görünse de, alkolün hem olumlu hem de olumsuz özelliklerini belirtmek istendiği düşünebilir, fakat *ahlaken* kınayıcı bir imanın bulunduğundan da şüphe yoktur. (Esed 1999, 542, Taberî 2000, 70) Bu ayet aslında, alkolün haramlığı ya da helalliği ile ilgili bir hüküm ortaya koymamaktadır. O dönem var olan bir uygulamadan, yani hurma ve üzüm gibi Allah'ın insanlara bahşettiği nimetlerinden hem faydalı gıdalar hem de sarhoş edici içeceklerin elde ettiklerinden haber vermektedir. (Ünal 2011, 150)

İçki ile ilgili indirilen ikinci ayet ise Bakara suresi 219. ayetidir: " يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَآ إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَآ أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا وَيَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْءَايَٰتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ" *"Sana içkiyi ve kumarı sorarlar. De ki: "Onlarda hem büyük günah, hem de insanlar için (bazı zahirî) yararlar vardır. Ama günahları yararlarından büyüktür." Yine sana Allah yolunda ne harcayacaklarını soruyorlar. De ki: "İhtiyaçtan arta kalanı." Allah, size ayetleri böyle açıklıyor ki düşünesiniz."* Hazret-i Ömer, Muâz ve bir grup sahabe, Hz. Peygamber'e (s.a.v): *"Ya Resûlallah, bize içkinin hükmünü söyle. Çünkü içki, bizim aklımızı gideriyor, malımızı, tüketiyor"* demeleri üzerine bu ayet nazil olmuştur. (Ebû Zehrâ, Zehratü't-Tefâsîr ts., 697, İbn Âşûr 1984, 336, İbn Atiyye ts., 191, Kurtubî 2006, 433) Bazı müfessirler ayette geçen *insanlar için (bazı zahirî) yararlar vardır* ifadesinin, içkinin haram kılınmazdan önceki zamana ait olduğu söylemişlerdir. (Ebû Hayyân 1993, 167, Hererî 2001, 284)

Bu ayet üzerine Müslümanlar arasında alkol almayı hemen bırakanlar olduğu gibi bırakmayanlar da mevcuttu. Daha sonra Abdurrahman b. Avf namazda Kâfirûn suresini okurken *"Sizin taptıklarınıza ben taparım, sizlerde benim taptıklarıma tapıcılarsınız"* gibi yanlışlıklar yapar. (Tirmizî 1977, 5, Beğavî 1987, 219, Ebu's-Suûd ts., 340, Hikmet 1999, 55, Zemahşerî 1998, 426) Bu hadise üzerine Nisâ suresi 43. ayet nazil oldu: "... يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَوٰةَ وَأَنتُمْ سُكَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا" *"Ey iman edenler! Sarhoş iken ne söylediğinizi bilinceye kadar, bir de -yolcu olmanız durumu müstesna- cünüp iken yıkanıncaya kadar namaza yaklaşmayın..."* Bu ayetten, alkol etkisiyle sarhoş olan birisinin ne dediğini bilmediği için namaza yaklaşması Allah'ın yasakladığı anlaşılmaktadır. Sarhoş bir insana onun güç yetirilemeyecek şeyle sorumlu tutmak aklen ve naklen imkânsızdır. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v) *"Kalem üç kişiden kaldırılmıştır (yani bunların lehine ve aleyhine bir şey yazılmaz): Bulûğa erinceye kadar çocuktan; İyileşinceye kadar deliden ve uyanıncaya kadar uyuyandan"* buyurmuştur. (Tirmizî 1977, 32)

İçkiyi tamamen yasaklayan ve daha sert bir hüküm içeren Mâide suresi 90-91. ayetleridir: "يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ" *"Ey iman edenler! (Aklı örten) içki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?"* Hz. Ömer *"Allah'ım içki hakkında bize şifa verici bir açıklama yap"* diye dua eder ve bunun üzerine bu ayetler indirilir. Hz. Ömer ayetleri duyunca "*vazgeçtik, vazgeçtik*" der. (Ebu Davud 1992, Eşribe, 1, Nesâî 2001, Eşribe 1) Alkol almanın haram edilmesi, birden değil sağlam bir zemin oturması için kademeli ve birçok olay münasebetiyle gerçekleşmiştir. Ayetlerde içki ve kumardan doğacak olan kötülüklerden söz edilmektedir.

Fukaha'ya göre *hamr'ın haramlığı nasla sabit olup sebebi de sarhoşluk verici olmasıdır*. (Ebû Zehrâ, Zehratü't-Tefâsîr ts., 2343) Hangi içki çeşidinin haram kapsamında olup olmadığı noktasında ise farklı görüşler mevcuttur. Hanefi mezhebi sadece üzüm suyundan yapılan alkollü içki *hamr'ın* haram olduğunu, diğer *nebiz ve seker* gibi içecekler ise sarhoş edici değilse haram kapsamına girmediğini söylemişlerdir. (Beğavî 1987, 250, İbn Âdil 1998, 33, Ebû Hayyân 1993, 495, Ezherî ts., 442, İbn Manzûr ts., 4322) Maliki mezhebine göre ise *seker ve nebiz* her ikisinde de sarhoş edici madde olmaları, dolayısıyla da *hamr* kapsamına girdiğinden haram denilmesi gerektiğini söylemişlerdir. (Ateş 1988, 370, Ebû Zehrâ, Zehratü't-Tefâsîr ts., 200) Delil olarak ta Hz. Peygamber'in (s.a.v) şu hadisi getirmişlerdir: "كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ- *Sarhoş eden her şey içkidir ve sarhoş eden her şey haramdır."* (Müslim b. el-Haccâc 1929, Eşribe 73-74)

2. Fen Bilimlerinde Alkol

Fen bilimlerindeki alkol tanımı ise, *hidrokarbon hidrojenin birisi veya birkaçının yerine hidroksil grubunun (-OH) geçmesiyle oluşan bileşiklere alkol* denilmektedir. Genel bileşikleri de *R-OH veya* C_nH_{2n+1}*-OH* şeklindedir, başka bir ifade ile alkol, *suyun hidrojenlerinden birinin yerine alkil grubunun geçmesiyle oluşan bileşikler* şeklinde de tanımlanabilmektedir. Alkollerin genel formülleri $C_nH_2n_{+1}$.OH veya CnH_{2n+2O} şeklindedir. (MEB 2012, 4)

Alkoller, içeriğinde bulunan *hidroksil grubu sayısına göre mono alkoller ve poli alkoller* şeklinde ikiye ayrılır. IUPAC sistemine göre ya da özel isimleriyle de alkoller adlandırılabilir. Özel adlandırma yapıldığında genellikle

alkolü oluşturan alkil grubu adının sonuna alkol sözcüğü ilave edilir. Alkil halojenlerin ise, *KOH veya NaOH'ın seyreltik çözeltileriyle tepkimesinden alkol elde edilir*. (MEB 2012, 6-11)

Alkol üretiminde kullanılan hammaddeler *alkol içeren*, *fermente olabilen şeker içeren* ve *fermente olabilen şekerlere dönüştürülebilen karbonhidratları içeren* şeklinde üç grupta toplanabilmektedir. İçerdikleri fermente olabilen şeker veya şekere dönüştürülebilen karbonhidrat miktarına ve işletmelerde kullanılan yöntemlere göre, etil alkol üretiminde kullanılan hammaddelerin alkol verimleri değişebilmektedir. (Özçelik 2004, 3) Günümüzde alkol geniş bir alana yayılmış kozmetik ve tıp alanında, endüstriyel amaçla, gıda sektöründe, barbitürat gibi asit ve esterlerin sentezinde hammadde olarak kullanılmaktadır. (Üstün 1997, 15)

50 mg/dl	Hareket etme ve düşünme yeteneklerinde bazı bozulmalar, konuşkanlık ve gevşeklik
50-150 mg/dl	Ruh halin değişkenliği (mutlu ya da mutsuz, utangaç ya da konuşkan, arkadaş canlısı ya da tartışmacı), cinsel disinhibisyon
150-250 mg/dl	Konuşma bozukluğu, yürüyüşte dengesizlik, mide bulantısı, çift görme, nabız yüksekliği, uyuşma, ani duygu ve davranış değişiklikleri, öfkeli ve anti sosyal davranış hali
300 mg/dl	Tepkisiz / son derece uykulu, tutarsız konuşma / kafası karışık, hafıza kaybı, kusma, ağır solunum
400 mg/dl	Solunum yavaşlaması veya durması, koma, ölüm

Dünyada en çok üretilen alkol çeşidi içki yapımında kullanılan Etil alkoldür. Etil alkol, CH_3CH_2OH, berrak, renksiz, keskin kokulu, yakıcı tatta, uçucu bir sıvıdır. Üretildiği hammaddeye göre hububat alkolü, buğday alkolü, melas alkolü gibi çeşitli isim alabilmektedir. Etil alkolün genellikle %80'lik sulu çözeltisinden kolonya üretilir. İspirto %65-70'lik etil alkol çözeltisidir. Etil alkol, kolonya, esans, tentürdiyot üretiminde kullanıldığı gibi, oldukça yaygın olarak

kullanılan bir maddedir. Ayrıca mikrop kırıcı özelliği de vardır. Etil alkolün en yaygın kullanıldığı alan ise alkollü içkilerdir. (Othmer 1947, 252) Endüstriyel alkol ise, sanayide kullanılan etil alkoldür, benzin ve diğer yakıtlarla kullanılan alkolü kapsamaktadır. Alkol, doğada fermantasyona uğramış her tür sıvıda, ayrıca bitkisel ve hayvansal bütün dokularda da çok az bir miktarda bulunmaktadır. Etil alkolün element bileşimi %52.18 karbon, %34.78 oksijen ve %13.04 hidrojen şeklindedir. Dolayısıyla da su, eter ve çok sayıda organik sıvılara kolayca karışabilir. Su içermeyen alkole *"mutlak alkol"* denir. Uygunsuz kullanımı ya da etanolün uzun süre solunması, gözlerde, üst solunum yollarında tahriş, baş ağrısı, sinirlilik, baş dönmesi, titreme, yorgunluk, bulantı ve uyuşturucu etkisi yapar. (Prescot 1959, 102)

Alkolden zehirlenme ve sarhoşluk, alkolün buhar olarak solunmasından daha çok ağız yoluyla vücuda alınmasından kaynaklanmaktadır. Kandaki alkol miktarına göre sarhoşluk belirtileri: (Brust 2005, 11, Vonghia 2008, 5)

İnsanlık tarihinde, Anadolu, Mezopotamya, Mısır ve diğer Akdeniz bölgelerinde ve Eski Mısır, Yunan, Roma gibi eski çağlarlarda yaşamış ulusların dahi alkol kullanıldığı bilinmektedir. Alkolün alt kültürünün gelişmesinde ve yayılmasında mitolojik öyküler, efsaneler, ilkel dinler, hatta Hristiyanlık, Yahudilik gibi semavi dinler, şiirler, şarkılar, türküler, romanlar gibi unsurlarının da önemli bir rolü olmuştur. Hristiyanlıkta şarap *"İsa'nın kanı"* olarak kutsal sayılmakta ve dinsel törenlerin aracı durumuna gelmektedir. (Köknel 1998, 200-250) Şunu da belirtmemiz gerekir ki pek çok toplumda alkolün kullanım miktarında ölçülü olmak ön görülmüş, aşırı ve uzun süreli kullanımı ise tasvip etmemiş hatta kötü bir davranış olarak kabul etmişlerdir. (Öztürk 1988, 343-344)

Zaman içinde gerçekleşen sanayileşme sürecinin ve içtimai değişikliklerin getirdiği hareketlilik, göçler, alışkanlıklar, görenekler alkol tüketimini her toplumda farklı bir şekilde etkilemiştir, yani bazılarında diğerlerine göre alkol kullanım oranı bir takım sebeplerinden dolayı değişkenlik göstermektedir. Örneğin, Mormon ve Müslüman toplumların çoğunda dini nedenlerle içki kullanılmadığından bağımlılık oranı düşüktür. (Öncü, Ögel ve Çakmak 2001, 135) Asya ülkeleri ve tutucu Protestanlar, liberal Protestan ve Katoliklere göre daha az alkol tüketirken, İtalyanlar, Yunanlılar, Çinliler ve Yahudilerin büyük bir çoğunluğunun sürekli içki içmelerine rağmen alkol bağımlılığı daha az görülmektedir. (Kasatura 1998, 44, Coşkunol ve Çelikkol 1996, 152-153)

Günümüzde alkol kullanımını yükseltmek için çeşitli yayın vasıtalarıyla yapılan reklamlar, insan yaşamında alkole önemli bir yer kazandırmakta ve böylece alkol ile ilgili sorunlar da artmaktadır. Uzun süreli ve aşırı bir şekilde

tüketilen alkol yaşam boyu riski kadınlarda yüzde on, erkeklerde yüzde yirmi; alkol bağımlılığının yaşam boyu riski ise kadınlarda yüzde üç buçuk erkeklerde ondur. Alkol otomobil kazalarında yüzde yetmiş beş, kazadan ölümlerde yüzde elli, adam öldürmelerde yüzde elli, intiharlarda yüzde yirmi beş oranında etkilemektedir. (Yenigün Mustafa 2006, 1)

3. Alkolün İnsanın Bedeninde Oluşturan Olumlu ve Olumsuz Etkileri

Kur'an-ı Kerim, Cahiliye dönemi insanın alışık haline getirdiği içkiyi bir kerede değil tedricen, yani belli bir süreye yayarak yasakladığını daha önce belirtmiştik. İçki haram kılınmadan önce indirilen (Hererî 2001, 287, İbn Âdil 1998, 108, İbn Âşûr 1984, 108, Kâsımî 1957, 3824, Kurtubî 2006, 357) Nahl suresi 67. ayetindeki geçen *"güzel rızık"* ifadesinden kastedilen sarhoş etmeyen helal, (Taberî 2000, 244) insanın bedenine zarar vermeyen, (Bikâî ts., 195) sağlıklı ve yararlı şeylerdir. (Esed 1999, 543) Ayette içkiden ayrı söz edilmesi ve güzel rızıktan sayılmaması, o dönem dahi içkinin güzel bir şey sayılmadığını göstermektedir. (Kâsımî 1957, 3107, İbn Âdil 1998, 108)

Bakara suresi 219. ayetinde geçen *"bazı faydalar"* ifadesi ile ilgili müfessir görüşlerin çoğu bu faydalardan kastedilenler içkinin haram kılınmadan önceki döneme ait olduğudur. (Ebû Hayyân 1993, 167, Hererî 2001, 284)

Klasik kaynaklarda sözü edilen içkinin faydaları şu şekildedir:

a. İçkinin hissettirdiği lezzet ve ferahlık. (Beğavî 1987, 253, Suyûtî, ed-Dürrü'l Mensûr fi't-Tefsir bi'l-Me'sûr 2003,, 546, Zeccâc 1988, 292, Elmalılı 1982, 766)

b. Cesaretin artırması ve bazı hastalıklara ilaç olabilmesi. (Merâğî 1946, 142-143, Abduh ve Rızâ 1948, 331)

c. Yemeği sindirmesi ve bazı zihinleri bileyip keskinleştirmesi. (İbn Kesîr 1997, 579, Ebû Hayyân 1993, 167, Hererî 2001, 284)

d. Derdi unutturması ve cimriyi cömertleşmesi. (Ebu's-Suûd ts., 341)

İçkinin zararları ile ilgili klasik kaynaklardaki görüşler ise şu şekildedir:

a. Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoyması. (Kurtubî 2006, 439, Taberî 2000, 565)

b. İnsanın bedenen ve zihnen zayıflaması, (Merâğî 1946, 240, Abduh ve Rızâ 1948, 325) psikolojik rahatsızlıkları. (Ebû Zehrâ, Zehratü't-Tefâsîr ts., 703)

c. Sinir sistemine tesir ederek akıl ve şuur zayıflaması. (Bikâî ts., 241, İbnü'l-Cevzî 1984, 240, Vehbe 1996, 35)

d. Serveti tüketmesi. (Hererî 2001, 49)

e. Zina gibi günahları ve şiddet eğilimini artırması. (Taberî 2000, 329)

Nisâ suresi 43. ayetindeki *"sarhoş iken"* ifadesi içki sarhoşluğu, (Taberî 2000, 378, İbn Kesîr 1997, 310) uyku sarhoşluğu (Dahhâk 1999, 288) ve insanın zihinsel melekelerini tam olarak kullanmaktan alıkoyan herhangi bir zihni uyuşukluğudur, kısaca normal bir muhakemenin şaştığı veya ortadan kalktığı her türlü durumdur. Nitekim Kur'an-ı Kerim bilinçli olmayı her ibadetin vazgeçilmez unsuru olarak sürekli vurgulamaktadır. (Esed 1999, 146)

Sadece ibadette değil de müminin hayatında içkiye yer olmadığı kesin ve net olarak yasaklayan son olarak indirilen ayetler Mâide suresi 90. ve 91. ayetlerindeki *"İçki, kumar, dikili taşlar, fal okları"* gibi şeylerin şeytan işi olduğu, ibadetten alıkoyduğu, insanlar arasına düşmanlık ve kin soktuğu açıkça belirtilmektedir. Dolayısıyla bunların hepsi haram kapsamına girdiğini söyleyebiliriz. (Ğassan 1986, 125)

Konuya Tıbbi açıdan baktığımızda ise, son zamanlarda az ya da orta derecede düzenli olarak tüketilen alkol kardiyovasküler (kalp) hastalıklar üzerine koruyucu etkisi düşüncesi çokça rastlanmaktadır. Gözlemsel ve metabolik çalışmalarda kardiyovasküler faydanın günde 1-2 kadeh alkollü içecekle görüldüğü belirtilmiştir. Hatta Fransa'da kolesterol ve satüre (doymuş) yağlardan zengin beslenmenin yaygın olmasına karşın KAH (koroner arter hastalığına) prevalansında beklenen yüksekliğin olmaması şarap tüketimine bağlı düşünülmüştür. Fakat bu durum *"Fransız paradoksu"* şeklinde tanımlanmıştır. (Rimm, ve diğerleri 1999, 319) Epidemiyolojik çalışmalarda ise bira ve diğer içkilerin aksine şarap kullanımı ile KAH bağlı mortalite arasında güçlü bir ters ilişki olduğu ileri sürülmüştür. (Castaneda, N. ve L. 1996, 211) Şarabın antioksidan, antitrombositer etkileriyle ilgili birçok in vitro - in vivo çalışmaları yapılmış olsa da ve her ne kadar da bira ve diğer alkollü içeceklerden daha fazla yararlı olduğunu bildirseler de henüz tatmin edici tespitler ortaya konulmamıştır. (Hines 2001, 749) Yapılan çeşitli deneysel çalışmaların hepsinde elde ettikleri tek sonuç, kardiyoprotektif değişiklerde etanolün etkisi olduğudur.

Alkol ve kan basıncı arasındaki ilişki birçok çalışmada araştırılmış ve orta derecede tüketilen alkolün kan basıncı üzerine olan etkisi minör olduğu yönündedir. Orta derecenin üzerinde tüketilen alkol ise hipertansiyon açısından açık bir risk oluşturmaktadır. Bu açıdan hipertansif hastalar alkolden kaçınmalıdır. (Yenigün Mustafa 2006, 10) Uzun dönem ve aşırı alkol tüketenlerde tüm inme tiplerinde özellikle de intraserebral ve subaraknoid kanamalarda artış görülmektedir. (Pendurthi 1999, 422, Sacco 1999, 55)

Alkol alındığı miktara ve kandaki düzeyine bağlı olarak ruhsal uyarılma halinde koma ve ölüme kadar değişen etkilere neden olmaktadır. Alkolün kısa

dönemde etkileri arasında uyku hali, konuşmada bozulma, baş ağrısı, mide ve bağırsak şikâyetleri, beyin fonksiyonlardaki yavaşlamaya bağlı olarak dikkat, algılama ve muhakemede bozulmalar görülmektedir. Uzun süreli alkol kullanımı ise kişide ciddi fiziksel ve ruhsal hastalıklara yol açabilmektedir. Alkol bağımlılığının kalıtımsal etkenler ile ilişkisi olduğuna dair ciddi veriler de bulunmaktadır. Alkol kullanımına bağlı bilinen olumsuz etkileri fötal alkol sendromu, kardiyomiyopati, hipertansiyon, hemorajik inme, kardiyak aritmi ve ani ölümdür. Bu yan etkilerin çoğu, kronik alkol alımı olarak tanımlanan günde 3 kadehten fazla uzun süreli alkol tüketimlerinde görülmektedir. (Gill 2000, 418) Akut alkol tüketimi de kardiyovasküler sistem üzerine kardiyomiyopatiye kadar gidebilen negatif inotrop etki ve proaritmik etki yapmaktadır. (Camargo 1989, 1613)

Sağlık açısından alkolün insan vücudundaki etkileri şu şekildedir:

a. Alkol anemi (kansızlık), hemoglobini (kanın oksijen taşıyan bileşeni ve kanama önlenmesine yardımcı olan trombositleri) düşürür. (Fingerhood 2007, 110)

b. Alkole bağlı kazalara, yaralanmalara, kesiklere, morluklara, burkulma ve kırıklar gibi kemik travmalara, (Humphrey 2003, 1168) kalsiyum ve kemik emilimini engeller, osteoporoza ve osteonekroza yol açar. (Dawson-Hughes 2006, 130)

c. Beyin ve sinir sisteminde hasarlar, tiamin akut emiliminin azalmasına bağlı gelişen wernicke ya da ensefalopatisi hastalığı, yaşamı tehdit eden nöron bozukluğu, hafıza kaybı (Korsakoff sendromu, psikoz veya bunama) ve ölüme neden olabilir. (Oscar-Berman 2003, 127, Martin 2003, 136)

d. Yaklaşık yüzde on oranı kadınlarda meme kanseri riskini artırır. (Secretan 2009, 1034)

e. Düşük bir diyetle birleştiğinde kronik alkol kullanımı görme yetisinin azalmasına yol açar. (J. C. Brust 2005, 155)

f. Az miktarda kullanılan alkol, kalp ve kan basıncında lipidleri ve pıhtılaşma faktörlerini değiştirdiğini ve kalp hastalığına karşı koruyucu olduğu söylense de uzun süreli kullanılan alkol kalp atışlarında düzensizliğine, kalp yetmezliğine, kalp kası hastalığına (dilatekardiyomiyopati) ve ölüme yol açar. (Bhatt 2007, 68)

g. Alkol vitamin ve besinin emilimini engellediği için bağırsak hastalıklara yol açar. (Lieber 2006, 135)

h. Alkol idrar söktürücü özelliğine sahiptir bundan dolayı böbreklerdeki magnezyum, kalsiyum, fosfat, sodyum, potasyum gibi önemli minerallerin kaybına neden olur. (Noth 2001, 172)

i. Uzun süreli alkol kullanımı karaciğerde spektrum hepatit ve siroz gibi hastalıklara neden olur. (http://www.cdc.gov/alcohol/faqs.htm 2010)

j. Akciğerlerin iltihaplı bir sıvı ile dolması sonucu zatürre, tüberküloz ve akut solunum yolu rahatsızlıklara yol açar. (Rehm 2010, 821)

k. Depresyon, anksiyete ve anksiyete gibi duygu bozuklukları, psikoz (duygulardaki değişiklikler) ve akıl hastalıklarına neden olur. (Su 2005, 99)

l. Uzun süreli alkol kullanımı ağız, boğaz ve ses kutusu kanser riskini artırır. Gündelik olarak alınan yaklaşık 50 mg/dl alkol kanser riskini iki kat artırır, sigara içen kişilerde ise bu risk daha fazla artmaktadır. (Spitz 2004, 127)

m. Alkol akut pankreatite (pankreasta ani iltihaplanma ve hasara) neden olur. (http://digestive.niddk.nih.gov/ddiseases/pubs/pancreatitis/index.htm. 2008)

n. Alkol, cinsel ve üreme sisteminde bozukluğa, iktidarsızlığa, kısırlığa, düşüklere, erken doğuma ve fetüste anormalliklere yol açar. (Ministry of Health 2010)

o. Uzun süreli kullanılan alkol, cilt rahatsızlıklara ve kilo almaya da neden olur. (Wannamethee 2003, 1315)

p. Alkol, mide ve yemek borusu kansere ya da hayatı tehdit eden kanamalara yol açar. (Posner 2005, 123)

Sonuç

Alkol, insanlık tarihinde rahatlatıcı, keyif verici bir içecek olarak üretilmeye ve tüketilmeye başlanmıştır. Zaman içerisinde farklı toplum ve kültürlere göre alkol girift bir hal almaya başlamıştır. Semavi dinlere ve hatta aynı dinin mensup olduğu farklı mezheplere göre alkole yaklaşım farklılık göstermiştir. Örneğin, Hinduizm ve Yahudilikte alkollü içecekler yasak olmamakla birlikte fazla tüketimi ise önerilmemektedir. Hristiyanlıkta ise Katolik ve Protestan mezheplerinde alkolü içecekler kutsal sayılırken, Mormonlar, Pentekostaller ve Metodistler gibi bazı tarikatlar da alkolden uzak durulması gerektiğine inanırlar. İslâm din adamların da alkolün haramlığı konusunda görüş birliğinden söz etmek mümkün değildir. Zira Maturidi *Tevilatu'l Kur'an* adlı tefsirinde diğer mezheplerin aksine, hurma ve üzüm dışında başka meyvelerden yapılan ve sarhoş etmeyecek miktarda içki içmek haram değil mekruh sayılacağını belirtmiştir. Ancak Hz. Peygamber'in (s.a.v) içkinin haram olduğunu

bildiren pek çok hadisi şerif bulunduğunu da göz ardı etmemek gerektiğini söylemeliyiz. Dini inançlar dışında, her bir toplumda kendine ait kültür, gelenek, alışkanlık, toplumsal değişim vb. gibi unsurlara göre alkol tüketimi farklılık göstermiştir. Günümüzde yapılan çeşitli bilimsel verilerin de alkolün insan bedeninde oluşturduğu zararların yararlarına nazaran daha fazla olduğu yönündedir. Çalışmamızda alkolün insan bedeninde oluşturduğu etkileri din ve bilimsel veriler doğrultusunda açıklamaya çalıştık. Sonuç olarak da günümüzde yaşamakta olduğumuz birçok inanç, sağlık ve toplum sorunların çözülme ya da insani ve ahlaki bir medeniyetin öncüsü olma açısında İslâm bilincine sahip olmak önemli olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim insanın yaratılış amacı Allah'a kulluk etmektir ve kulluk gereği olarak da insan ancak Allah'ın koyduğu kanunlar çerçevesinde yaşadığı sürece dünya ve ahiret mutluluğuna ulaşacaktır.

Kaynakça

Abduh, Muhammed, ve Reşîd Rızâ. *Tefsîru'l-Kur'âni'l Hakim (Tefsîru'l- Menâr).* 2. Cilt II. I-XII cilt. Kahire , 1948.

Agartz I, Momenan R, Rawlings RR, Kerich MJ, Hommer DW. »Hippocampal volume in patients with alcohol dependence.« *Arch Gen Psychiatry* 56, no. 4 (1999): 356-363.

Ateş, Süleyman. *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri.* Cilt I. I-XII cilt. İstanbul: Yeni Ufuklar Neşriyat, 1988.

Beğavî, Ebu Muhammed el-Huseyn b. Mesûd. *Meâlimü't-Tenzîl.* 4. Cilt I. I-VIII cilt. Beyrut: Dâru Tayyibe, 1987.

Bhatt, D. L., Francis, G. S., & Tadros, T. M. *Alcohol and the heart. In J. V. Nixon J. S. Alpert G. P. Aurigemma, A. F. Bolger & B. R. Chaitman (Eds.), The AHA clinical cardiac consult.* 2. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2007.

Bikâî, Ebu'l-Hasan Burhânü'd-Dîn İbrahim b. Ömer. *Nazmü'd-Dürer fi Tenâsübi'-Ayâti ve's-Süver.* Cilt III. I-XXII cilt. Kahire: Dâru'l-Kitâbi'l-İslâmiyy, ts.

Brust, J. C. M. *Alcoholism. In L. P. Rowland (Ed.) Merritt's neurology.* 11. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2005.

»Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi.« Cilt 1. İstanbul: Milliyet Yayınları, 1986.

Camargo, C.A. »Moderate alcohol consumption and stroke: the epidemiologic evidence.« *Stroke* 29 (1989): 1611-1626.

Castaneda, R, Sussman N., ve Westreich L. »A review of the effects of moderate alcohol intake on the treatment of anxiety and mood disorders.« *J Clin Psychiatry* 57, no. 5 (1996): 207-212.

Cevherî, İsmail b. Hammâd. *es-Sıhah Tâcu'l-Luğa ve Sıhâhı'l-Arabiyye.* 4. Cilt II. I-VI cilt. Beyrut: Dâru'l-Ilm Li'l-Melâyîn, 1990.

Coşkunol, H, ve A Çelikkol. *Alkol Kullanım Bozuklukları ve Tedavisi.* Byy.: Ege Psikiyatri Sürekli Yayinları, 1996.

Dahhâk. *Tefsîru'd-Dahhâk.* Cilt I. I-II cilt. Kâhire: Dâru's-Selâm, 1999.

Dawson-Hughes, B. *Osteoporosis. In M. E. Shils (Ed.), Modern nutrition in health and disease.* 10. Philadelphia: Williams & Wilkins, 2006.

Ebu Davud, Süleyman b. el-Eşas es-Sicistanî el-Ezdî. *Sünenü Ebi Davud.* 2. I-V cilt. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Ebû Hayyân, Muhammed b. Yusuf el-Endelüsî. *Tefsîru'l-Bahri'l-Muhît.* Cilt II. I-VIII cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-Ilmiy, 1993.

Ebû Zehrâ, Muhammed. *Zehratü't-Tefâsîr.* Cilt II. I-X cilt. Byy. : Dâru'l-Fikri'l-Arabiy, ts.

……..... *Zehratü't-Tefâsîr.* Cilt V. I-X, cilt. Byy.: Dâru'l-Fikri'l-Arabiy, ts.

Ebu's-Suûd, Muhammed b. Muhammed el-Imâdî. *İrşâdü'l-Akli's-Selim ilâ Mezâye'l-Kur'ani'l-Kerim.* Cilt I. I-V cilt. Riyad: Mektebetü'r-Riyadı'l-Hadîse, ts.

el-Ferahidî, Halil b. Ahmed Ebu Abdirrahman. *Kitabü'l-Ayn,.* Cilt IV. I-VIII cilt. Byy., ts.

Elmalılı, Hamdi Yazır. *Hak Dini Kur'an Dili.* Cilt II. I-X cilt. İstanbul: Eser Neşriyat ve Dağıtım, 1982.

Emiroğlu, Kudret. *Gündelik Hayatımızın Tarihi.* Dost Kitabevi;. Ankara, 2001.

Esed, Muhammed. *Kur'an Mesajı Meal-Tefsir.* Çeviren Koytak Cahit ve Ertürk Ahmet. İstanbul : İşaret Yayınları, 1999.

Ezherî, Ebu Mansur Muhammed b. Ahmed. *Tehzîbü'l-Lüga.* Cilt XIV. I-XV cilt. Kahire: ed-Dâru'l-Mısriyye, ts.

Fingerhood, M. I. *Alcoholism and.* 7. Philadelphia: Williams & Wilkins., 2007.

Gill, J. »The effects of moderate alcohol consumption on female hormone levels and reproductive function.« *Alcohol* 35 (2000): 417-423.

Göka, Erol, ve M. Emin Ceylan. *Araştırma ve Klinik Uygulamada Biyolojik Psikiyatri; Alkol Kullanım Bozuklukları, Yaşlılık Psikiyatrisi.* Cilt II. I-II cilt. İstanbul: Demans, 1998.

Ğassan, Hamdun. *Tefsirun Min Nesemâtil-Kur'ân.* 2. Suriye: Dâru's-Selam, 1986.

Hererî, Muhammed Emîn b. Abdillah el-Uremmî el-Alevî. *Tefsîru Hadâ'iki'r-Ravh ve'r-Reyhân.* Cilt VIII. I-XXXII cilt. Beyrut: Dâru Tavkı'n-Necâh, 2001.

Hikmet, b. Beşir b.Yâsîn. *et-Tefsîru's-Sahîh, Dâru'l-Meâsir.* Cilt III. I-IV cilt. Medine, 1999.

Hines, LM. Rimm E.B. »Moderate alcohol consumption and coronary heart disease: a review.« *Postgrad Med J* 77 (2001): 747-752.

http://digestive.niddk.nih.gov/ddiseases/pubs/pancreatitis/index.htm. »National Digestive Diseases Information Clearinghouse.« *http://digestive.niddk.nih.gov/ddiseases/pubs/pancreatitis/index.htm*.Pancreatitis. Bethesda, MD:National Institutes of Health, U.S. Dept of Health and Human Services, 2008.

http://www.cdc.gov/alcohol/faqs.htm. »Centers for Disease Control and Prevention. Alcohol and public health: Frequently asked questions.« *http://www.cdc.gov/alcohol/faqs.htm.* 2010.

Humphrey, G., Casswell, S., & Han, D. Y. »Alcohol and injury among attendees at a New Zealand emergency department.« *New Zealand Medical Journal*, no. 116 (2003): 1163-1168.

İbn Âdil, Ebû Hafs Ömer b. Ali ed-Dimeşkî. *el-Lübâb Fî Ulûmi'l-Kitâb.* Cilt XII. I-XX cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-Ilmiy, 1998.

İbn Âşûr, Muhammed et-Tâhir. *Tefsîru't-Tahrîr ve't-Tenvîr.* Cilt XIV. I-XXX cilt. Tunus: ed-Dâru't-Tunûsiyye, 1984.

İbn Atiyye, Ebû Muhammed Andu'l-Hakk el-Endelüsî. *el-Muharraru'l-Vecîz fî Tefsîri'l-Kitâbi'l-Azîz.* Byy.: Dâru İbn Hazm, ts.

İbn Düreyd, Ebu Bekr Muhammed b. el-Hasen el-Ezdî el-Basrî. *Kitabü Cemherati'l-Luğa.* Cilt I. I-III cilt. Beyrut, 1987.

İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer. *Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azîm.* Cilt II. I-VIII cilt. Byy.: Dâru Tayyibe, 1997.

İbn Manzûr, Ebu Fazl Cemalüddin b. Mükerrem. *Lisânü'lArabi'l-Muhît.* Cilt VI. I-VI cilt. Kahire: Dâru'l-Meârif, ts.

İbnü'l-Cevzî, Cemalüddin Ebu'l-Ferec Abdurrahman. *Zâdü'l-Mesîr fi Ilmi't-Tefsir.* 3. Cilt I. I-IX cilt. Beyrut : el-Mektebü'l_İslâmiy, 1984.

Kasatura, İlkay. *Alkol ve Arkadaşları.* Istanbul: Evrim Yayinevi, 1998.

Kâsımî, Muhammed Cemâlüddîn. *Tefsîru'l-Kâsımî el-Müsemmâ Mehâsinü't-Te'vîl.* Cilt V. I-XVII cilt. Byy.: Dâru İhyâi'l-Kütübi'l-Arabiy,, 1957.

Koenıg, H. G. »Religion and medicine II: religion, mental health, and related behaviors.« *International journal ofpsychiatri in medicine.* 31, no. 1 (2001/2002): 97-109.

Köknel, Özcan. *Bağımlılık-Alkol ve Madde Bağımlılığı.* İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 1998.

Kurtubî, Ebû Abdillah Muhammed b. Ahmed el-Ensârî. *el-Câmi' li Ahkâmi'l-Kur'an, Müessesetü'r-Risâle.* Cilt III. I-XXIV cilt. Beyrut, 2006.

Lieber, C. S. *Nutrition in liver disorders and the role of alcohol. In M. E. Shils (Ed.), Modern nutrition in health and disease.* 10. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins., 2006.

Martin, P. R., Singleton, C. K., & Hiller-Sturmhöfel, S. »The role of thiamine deficiency in alcoholic brain disease.« *Alcohol Research & Health* 27, no. 2 (2003): 134–142.

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. *Kimya Teknolojisi "Alkoller ve Eterler",.* Ankara, 2012.

Merâğî, Ahmed Mustafa. *Tefsîru'l-Merâğî.* Cilt II. I-XXX cilt. Byy.: Matbaatü Mustafa el-Bâbî elHalebî, 1946.

Ministry of Health. »Alcohol and pregnancy: A practical guide for health professionals.« Wellington: Ministry of Health, 2010.

Müslim b. el-Haccâc, Ebu'l-Huseyn el-Kuşeyî en-Nîsâbûrî. *Sahîhu Müslim, el-Matbaatü'l-Mısrıyye.* I-XVIII cilt. Mısır, 1929.

Nesâî, Ebu Abdirrahman Ahmet b. Şuuayb. *Kitâbü's-Süneni'l-Kübrâ,.* I-XII, cilt. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 2001.

Noth, R. H., & Swislocki, A. L. M. . *Endocrinemetabolic effects of alcohol. In K. L. Becker (Ed.), Principles and practice of endocrinology and metabolism.* 3. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2001.

Oscar-Berman, M., & Marinkovic, K. »Alcoholism and the brain: An overview.« *Alcohol Research & Health,* 27, no. 2 (2003): 125–133.

Othmer, Kırk. *Encyklopedia of Chemical Technolgy, Alcohol, Industrial,.* Cilt I. New York, 1947.

Öncü, Fatih, Kültegin Ögel, ve Duran Çakmak. »Alkol Kültürü – 1 Tarihsel süreç ve Meyhane Kültürü,.« *Bağımlılık Dergisi* 2, no. 3 (2001): 133-138.

Özçelik, Filiz. *Fermentasyon kinetiği ders notları, Ankara Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü.* Ankara, 2004.

Öztürk, M. O. *Ruh Sagligi ve Bozukluklari.* Ankara: Nurol Matbaasi, 1988.

Pendurthi, UR, Williams JT, Rao LV. »Resveratrol, a polyphenolic compound found in wine, inhibits tissue factor expression in vascular cells: a possible mechanism for the cardiovascular benefits associated with moderate tion of wine.« *Arterioscler Thromb Vasc Biol* 9 (1999): 419-429.

Posner, M. C., Forastiere, A. A., & Minsky, B. D. *Cancers of the gastrointestinal tract. Section 1. Cancer of the oesophagus. In V. T. Devita, S. Hellman & S. A. Rosenberg (Eds.)Cancer, principles & practice of oncology.* 7. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2005.

Prescot, S. C., Dunn, G. G. *Industrial Microbiology, Third Edition, .* New York, 1959.

Rehm, J., Baliunas, D., Borges, G. L., Graham, K., Irving, H., Kehoe, T., et al. »The relation between different dimensions of alcohol consumption and burden of disease:.« *An overview. Addiction* 105, no. 5 (2010): 817-843.

Rimm, EB., Williams P., Fosher K., Criqui M., ve Stampfer MJ. *Moderate alcohol intake and lower risk of coronary heart disease: meta-analysis of effects on lipids and haemostatic factors.* BMJ, 1999.

Sacco, RL, Elkind M, Boden-Albala B, et al:. »The protective effects of moderate alcohol consumption on ischemic stroke.« *JAMA* 28 (1999): 53-60.

Secretan, B., Straif, K., Baan, R., Grosse, Y., Ghissassi, F. E., Bouvard, V., et al.. »A review of human carcinogens – Part E: Tobacco, areca nut, alcohol, coal smoke, and salted fish.« *The Lancet Oncology* 10, no. 11 (2009): 1033–1034.

Semîn el Halebî, Ahmet b. Yusuf. *ed-Dürrü'l-Mesûn Fîl Ûmi'l-Kitâbi'l-Meknûn.* Cilt II. I-XI cilt. Dimeşk : Dâru'l-Kalem, ts.

Spitz, M. R., Sturgis, E. M., & Wei, Q. *Molecular epidemiology and genetic predisposition for head and neck cancer. In L. B. Harrison, R. B. Sessions & W. K. Hong (Eds.), Head and*

neck cancer: A multidisciplinary approach. 2. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2004.

Stannard, Bussel. *Yeni 1000 Yılda Tanrı.* 2. İstanbul: Gelenek Yayınları, 2002.

Su, M. *Alcohol withdrawal. In A. B. Wolfson, G. W. Hendey, P. L. Henry, C. H. Linden, C. L. Rosen & J. Schaider (Eds.), Harwood-Nuss' clinical practice.* 4. Philadelphi: Lippincott Williams & Wilkins, 2005.

Suyûtî, Celaluddin, Abdurrahman b. Ebi Bekr. *ed-Dürrü'l Mensûr fi't-Tefsir bi'l-Me'sûr.* Cilt II. I-XV cilt. Kahire, 2003,.

……... *ed-Dürrü'l-Mensûr fi't-Tefsir bi'l-Me'sûr,.* Cilt IX. I-XV cilt. Kahire, 2003.

Taberî, Ebu Cafer Muhammed b. Cerir. *Câmiu'l-Beyan an.* Cilt VIII. I-XXIV cilt. Byy.: Müessesetü'r Risale, 2000.

Tirmizî, Ebû İsa Muhammed b. İsa. *Sünenü't-Tirmizî.* 2. Cilt IV. I-V cilt. Byy.: Mustafa el-Bâbî el-Halebî Matbaası, 1977.

Tirmizî, Ebû Îsâ Muhammed b. Îsâ. *Sünenü't-Tirmizî. Dâvet.* Cilt III. I-VI cilt. Dimeşk-Beyrut:: Dâru'r-Risâleti'l-'Âlemiyye, 2009.

Ünal, Necdet. »Kur'an'ın İçki Yasağı Tedriciliği Üzerine bir Araştırma.« *Kelam Araştırmaları* 9, no. 2 (2011): 149-182.

Üstün, Dilek. *Sürekli Etil Alkol Fermantasyonu Parametrelerinin İncelenmesi.* İstanbul, 1997.

Vehbe, Zühaylî. *et-Tefsîru'l-Vecîz Alâ Hâmişi'l-Kur'âni'l-Azîm.* 2. Dimeşk: Dâru'l Fikr, 1996.

Vonghia, L., Leggio, L., Ferrulli, A., Bertini, M., Gasbarrini, G., Addolorato, G., et al. »Acute alcohol intoxication.« *European Journal of Internal Medicine,* 19(8), no. 8 (2008): 561–567.

Wannamethee, S. G., & Shaper, A. G. »Alcohol, body weight, and weight gain in middleaged men.« *American Journal of Clinical Nutrition,* 77, no. 5 (2003): 1312–1317.

Yenigün, Mustafa. *Alkol Tüketimi ve Tıp.* Byy.: Haseki Tıp Bülteni, 2006.

Zebîdî, Muhammed Murtadâ el-Huseynî el-Vâsıtî. *Tâcu'l-Arûs min Cevâhiri'l-Kâmûs.* 2. Cilt IX. I-XXXX cilt. Kuveyt, 1987.

Zeccâc, Ebû İshak İbrahim İbnü's-Seriyy. *Meâni'l-Kur'ân veİ'râbüh.* Cilt I. I-V cilt. Beyrut: Âlemül'l-Kütüb, 1988.

Zemahşerî, Ebu'l-Kâsım Cârullah Mahmûd b. Ömer. *el-Keşşâf an Hakâiki't-Tenzîl ve Uyûni'l-Ekâvîl fi Vücûhi't-Te'vîl.* Cilt I. I-VI cilt. Riyad, 1998.